

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2994, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SLOVENC

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10450 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Razdolžitev kmeta

Izboljšanje položaja našega kmetijskega stanja je veličasten problem, ki zahteva čimprejšnje rešitve po smotreni gospodarski politiki. V okviru tega problema tvorijo gotovo najvažnejše poglavje kmetijski dolgov. Ti so postali najbolj aktualni zaradi tega, ker je prezdolženost naših kmetijskih domov dosegla zaradi krize tako višino, da je kmetijskemu stanu radi nizkih cen njegovih pridelkov onemogočeno plačevati obresti, dočim o odplačilu glavnice sploh ni govora. Že drugo leto teče moratorij, toda ničesar se ne slišimo o kakšni definitivni rešitvi, ki bi bila z narodnogospodarskega stališča sprejemljiva. Moratorij sam na sebi ima pomen le tedaj, če se po njegovem poteku razmere izboljšajo, toda če se enostavno podaljšuje, ne da bi se bil preje pokazal kak efekt, pa je to nevarno z ozirom na naš kapitalni in denarni trg. Kljub temu, da traja moratorij kmetijskih dolgov že od 20. aprila lanskega leta, se razmere niso izboljšale. Medtem je padla tudi vrednost dinarja, na kar so mnogi dolžniki stavljali svoje nade in to dejstvo celo pozdravljali. Toda pokazalo se je, da je imel ta padec vpliv le na cene industrijskih izdelkov, dočim so cene kmetijskih pridelkov ostale neizpremenjene ali pa so celo padle. To nam potrjuje indeks cen Narodne banke. Od avgusta lani pa do avgusta letošnega so veletrgovinske cene za rastlinske proizvode padle od 64 na 49,3, za živino in proizvode so nekoliko narastle: od 53,6 na 55,6, dočim so cene industrijskih izdelkov narastle od 63,4 na 68,5. Še bolj razvidno je to nesorazmerje cen pri izvoznih in uvoznih proizvodih. Cene izvoznih so padle od 57 na 55,8, dočim so cene uvoznih narastle od 66,5 na 73,4. To je dokaz, da razvrednotenje dinarja ni prineslo nobenih koristi dolžnikom kmetijskega stanja, ki so morali še nadalje poceni prodajati in drago kupovati.

Iz tega sledi, da se splošni položaj našega kmetijstva v zadnjih dveh letih ni izboljšal, ampak je ostal stacionaren, da ne rečemo slabši. Zato moramo tem bolj stremeti za pametno ureditvijo vseh vprašanj našega kmetijstva.

Na drugi strani je zakon o varstvu kmeta zelo zapletel kreditne odnose v našem gospodarstvu. Zgodilo se je tisto, na kar so opozarjali poznavalci razmer in strokovnjaki že pred uvedbo tega zakona. Poostrela je kriza na denarnem trgu, ki je dobil itak že udarec v septembru 1931, kar čutilo naprej obstoječi denarni zavodi, na drugi strani pa je bodočnost kmetijskega kredita popolnoma negotova. Lahko rečemo, da kmetijski kredit od aprila lani prav za prav nič več. To je ono, na kar so zakonodajalci najmanj računali, pa je bilo vendar bistveno vprašanje. Danes ni nikjer v državi denarnih zavodov, ki bi prihajali v pomoč za kmetijski kredit. Denarni zavodi tudi ne dobivajo nobenih novih sredstev, ki bi jih lahko placirali za te posele, in morajo svoje poslovanje nasprotno zmanjševati. Današnje stanje pomeni likvidacijo kreditnih odnosov in kdo ve, kdaj bo konec tega. Kajti že smo prišli v tretje leto, odkar naši denarni zavodi ne poslujejo normalno.

Da ima od tega veliko škodo naše kmetijstvo, se razume. Na mesto dosedanjih posojilodajalcev stopajo zopet oderuhi in verižniki, ljudje, ki izkoriščajo vse luknjice zakonodaje, da bi prišli do čim večjega dobička, kar je njihov riziko res velik. Po tem prekinjenju dosedanjih kreditnih odnosov je torej zahteva logika, na država na drug način poskrbi za to, da bo oživel kmetijski kredit. Na mesto prejšnjega stanja dozdaj nismo dobili še ničesar novega in to ni dobro. Ponudba kapitala je skoraj popolnoma izostala. To pomeni na eni strani ustalitev obrestne mere. Obrestno mero pa bi bilo treba v interesu vsega našega gospodarstva izdatno znižati. Kolikor je še dotoka kapitala, se obrača v nekatere privilegirane denarne zavode, ki pa potem ta sredstva uporabljajo za državne finance. Tako absorbira veliki del ponudbe na kapitalnem trgu ravno država in pri tem stanju stvari ne preostaja dosti za druge povpraševalce na kapitalnem trgu.

Mnogo predlogov smo čuli o razdolžitvi kmeta. Za katerega se bodo odločili merodajni faktorji? Javnosti to sicer ni znano, vendar lahko sklepamo, kaj se namerava ukreniti ali ne ukreniti, iz raznih izjav. Ker se drugo leto podaljšana zakona o varstvu kmeta bliža koncu, je jasno, da nam je pričakovati v kratkem času tozadevnih odločitev. Največ zagovornikov dobiva ideja bonov, o kateri smo že večkrat poročali. Država naj bi namreč za prevzem kmetijskih dolgov izdala ali v celoti ali deloma bone. Po prvotnih predlogih naj bi ti boni služili kot plačilno sredstvo, ker je pa to neizvedljivo, naj bi država prevzela samo del kmetijskih dolgov in bi zanje dala upnikom bone. Ti boni bi se za gotov odstotek dali eskontirati pri kakšni državni denarni ustanovi. V tej obliki razdolžitve sicer ne bi bila tako riskantna za naše denarstvo, kot je bil prvotni predlog uvedbe bonov kot plačilnih sredstev, toda kljub temu posega v kreditne odnose tako, da škoduje upnike. Upniki so sicer lahko veseli, da dobe vsaj del svojih knjižnih terjatev v likvidnih sredstvih, toda vse to ne pomenja rešitve problema kmetijskega kredita, ker pomeni taka rešitev samo likvidacijo dejanskega stanja, ne ustvarja pa nobenih novih podlag za ravnotežje na kapitalnem trgu. Zaradi tega je potrebno, da se vendar enkrat začne taka gospodarska politika, ki bo v bistvenih vprašanjih jasna in dosledna. Negotovost je gotovo eden najmočnejših faktorjev, ki ovirajo zgradbo zaupanja v zgradbo našega kreditnega sistema. Le če bo zavladala stalnost v smernicah gospodarske politike, je pričakovati obnovo našega gospodarstva. Zato bi z veseljem podpisali, kar smo čitali pred nedavnim: Ne manjka denarja in kapitala, toda veselja do novih investicij in akumulacije kapitala nam manjka. To pa nam zagotovi lahko le taka gospodarska politika, ki bo podjetnikom, od katerih je odvisen razvoj konjunktura, omogočala sigurno in stalno kalkulacijo.

Hočemo ohraniti mir — čuvati sveta prava naših narodov — ne pustimo kršiti drago kupljenih pogodb in naših mej — sodelujemo z vsemi, ki so dobre volje — svojega ne damo, tujega nočemo

Naš kralj v Carigradu

Bukarešt, 28. sept. m. Jugoslovanski kralj in kraljica bosta po tridnevem bivanju v Sinaji odpovala v Konstanco, kjer se bosta vkrcala na našo križarko »Dubrovnik« in se z njo odpeljala v Varso, kjer se bosta sestala z bolgarsko kraljevo dvojico. Od tam bosta nadaljevala potovanje na otok Krf. Iz dobro poučenih krogov se čuje, da želi kraljevski par izkoristiti pred povratkom v domovino to potovanje za obisk Krfa, kjer se bo poklonil grobovom naših bojnikov na srbskem pokopališču na Krfu. Iz tujakšnih diplomatskih krogov se tudi čuje, da se bo ob priliki tega potovanja sestal kralj Aleksander v Carigradu s predsednikom turške republike Kemal-pašo.

I. Politika mira:

„Moramo podpirati vsa strem-ljenja za splošno pomiritev in sporazum“

Prvič nam pove, da je naša jugoslovanska politika politika mira. Naša država želi mirnega sožitja z vsemi državami. To je dokazala že nešteto krat in dokazuje prav posebno sedaj, ko se vršijo zopet razorožitvena pogajanja in je naša vlada zavzela miroljubno stališče, »da je treba podpirati vsa strem-ljenja za splošno pomiritev in sporazum med narodi.« Mala zveza, torej tudi naša država, je stopila pogumno ob stran francoskih in angleških prizadevanj, da se podpiše splošna razorožitvena pogodba,

toda seveda ne zavezanimi oči, ampak pod pogojem, da se vrši nadzorstvo nad oboroževanjem onih, ki se za mir niso tako iskreno izjavili, kakor smo se mi, kajti mi hočemo mir v neomejenem lastništvu tega, kar je naše, mir v neoviranem uživanju naše posesti. Mir pa, ki bi zahteval od nas življenjskih žrtv, ni mir,

II. Podonavie:

„Nedotakljivost mirovnihi pogodb - sodelovanje na gospodarskem polju“

Drugič so ministri Male zveze pod oči vladarjev Jugoslavije in Rumunije temeljito proučili vprašanje Podonavja in sodelovanja podonavskih držav. Prav je, da je Mala zveza zopet izjavila, »da ji ni treba v tem pogledu izpreminjati svoje dose-danje politike in načrtov,« ker Mala zveza je eminentno podonavska ustanova, ki obsega tri petine podonavskega ozemlja, in se zato smatra za poklicano, da uveljavi glede Podonavja svoje lastno stališče. Stališče pa, ki ga tako v Podonavju kakor kjerkoli drugod neomahljivo zagovarja naša zunanja politika je,

da je treba najprej spoštovati vse mirovne pogodbe, ki so v imenu naravnih pravic razme-jile Podonavje tako, kakor je dandanes. Kdor koli bi poskušal eksperimentirati po podonav-skem ozemlju s odkritimi ali zahrbtnimi nameni, da razdira zgradbo mirovnihi pogodb, ta je mednarodnopolitični šarlatan, ki se igra s ognjem. Podonavskega vprašanja v smislu re-vizijskih avantur ni, to je Mala zveza, skupina 50 milijonov ljudi, ponovno izjavila v Sinaji v prisotnosti dveh vladarjev zavezniških držav, ko je rekla, »da podčrtava svojo politiko glede nedotakljivosti pogodb, istosčasno pa tudi iz-povedala, »da je pripravljena sodelovati s svo-jimi sosedi na gospodarskem področju.«

To je jasna, zelo jasna linija. Dokler bodo nekateri šarili okrog s političnimi načrti o obnovi Podonavja, bodo naleteli na miren, a jeklen odpor Male zveze, kakor hitro pa bodo naši sosedi in tudi druge evropske velesile priznale, da političnega problema v Podonavju ni, bodo pa pri Jugoslovanih, Rumunih in Čehoslovakih naleteli na najbolj prija-teljsko razpoloženje, na stegnjene roke, priprav-

iz vseh navedenih razlogov je potrebno, da dobimo čimprejšnjo definitivno rešitev vpraša-nja kmetijskih dolgov. Od definitivne rešitve tega vprašanja je odvisna usoda našega denar-ega in kapitalnega trga, ki se nahajata dancs brez kompasa v valovju krize. Od razvoja na denarnem in kapitalnem trgu je odvisen raz-voj našega gospodarstva sploh. Šele ko bodo osnovna vprašanja v narodno gospodarskem smislu ugodno rešena, lahko mislimo na izbolj-šanje sedanjega ne lahkega položaja v našem gospodarstvu.

Ljubljana, 28. septembra.

V včerajšnji »Slovenec« smo objavili vse-bino uradnega komunikeja, ki so ga izdali mini-stri ob zaključku zasedanj Male zveze v Sinaji, ka-kor tudi kratko a jedrnat izjavo, s katero je naš zunanji minister Bogoljub Jevtič označil pomen sinajskih razgovorov.

Iz uradnega komunikeja odsevajo splošne te-meljne črte, ne samo skupne politike vseh treh držav Male zveze, ampak tudi posameznih držav — članic. Ako torej natančno beremo to uradno poro-čilo, bomo takoj na jasnem glede temeljnih načel,

po katerih se giblje zunanja politika naše dr-žave pod vodstvom brez dvoma najmočnejšega zunanjega ministra, ki jih je Jugoslavija imela od časov rajnega Pašiča. Posebno veliko po-sornost pa je treba polagati na sinajsko urad-no izpoved, ker je bila tako rekoč sestavljena pred oči našega kralja Aleksandra, ki je hotel brez dvoma na ta način slovesno pred vsem svetom povdariti, da je zunanja politika kraljevine Jugoslavije popolnoma v skladu z njegovimi nazori in da nosijo vse zamisli naše zunanje politike pečat najvišje vladarjeve odo-britve. V tem duhu moramo presegati sinajski komunike. In kaj nam pravi ta komunike?

ampak suženjstvo, ki ga moramo zopet v ime-nu miru odkloniti.

Iz tega osnovno miroljubnega razpoloženja so ministri Male zveze tudi »s posebnim zadovoljstvom vzeli na znanje ugodne sadove, ki so nastali po sklenitvi pogodbe o nenapadanju s sovjetsko Ru-sijo,« ker se je na ta način slovesno pomirilo veli-kansko ozemlje evropskega vzhoda in so si države podale roko, da ne bodo na noben način motile druga druge v njihovi posesti. Daleč od tega, da bi hotele ogroziti kogarkoli, so one odložile vsako orožje, da dajo s tem vzvišen zgled tudi drugim državam, na kakšen način je edino mogoče ohraniti harmonično sožitje med državami Evrope: da spoštujemo druga druge lastnino. — Vladarji so v Sinaji tudi slovesno ratificirali po-godbe s Rusijo.

ljene, da s vsemi silami pomagajo z gospodarskimi reformami in sporazumi ustvariti gospodarsko bla-gostanje po vseh državah, ki jih napaja Donava.

Z Italijo razgovori niso potrebni dokler ne kaže razumevanja za naše stališče o nedotakljivosti mej

Značilen je v tem pogledu uradni komunike, v katerem so ministri Male zveze nedvoumno zav-rnili vse govorice o potovanju dr. Beneša kot za-stopnika Male zveze v Rim, češ da zastopnikom Male zveze razgovori s predsednikom italijanske vlade Mussolinijem

III. Korak naprej v gospodarsko skupnost

Naposled je sinajska konferenca napravila zo-pet en korak naprej v organizaciji še tesnejše med-sebojne povezanosti, ko je sicer samo površno, ker to vprašanje pride na dnevni red po zasedanju Zveze narodov, sprožila problem ureditve gospo-darskih odnosov v notranjosti Male zveze. Naš zu-nanji minister je imel pri sebi detajliran, široko-potezen načrt, ki objema domala vse panoge gospo-darstva, pri katerih bi se dalo doseči tesnejše so-

IV. Sinajska deklaracija: „Idealen program vreden velesile, v službi miru in napredka“

Sinajska konferenca je torej v prvem po-gledu slovesno manifestirala, da je strnjena v vseh vprašanjih zunanje politike, da brez de-bate odklanja vsake revizionistične poskuse, da je navdušena za ideale miru in mirnega napredka, da hoče biti prijateljica z vsemi, ki jo pustijo na miru in da ima pripravljene kon-kretne načrte za samostojno rešitev gospodar-skih problemov, če jo bodo druge države v Ev-ropi pustile, da jih v miru izpelje.

To je velik program, idealen program, vreden politične enote, ki šteje 50 milijonov prebivalcev

To je povedala Sinaja Evropi in svetu

Naš vladar je v slovesno potrdil smernice naše zunanje politike

prav čisto nič niso potrebni vse dotlej, da Rim ne bo pokazal pravičnega razumevanja za stališče Male zveze v pogledu revizije mirovnihi pogodb.«

Mala zveza bi radevolje sodelovala z Italijo, ona bi sodelovanje Italije pri gospodarski obnovi podonavskih dežel iskreno pozdravila, toda kaj pomaga, ko pa italijanska vlada še ni dokazala, da ji je kaj ležeče na gospodarski obnovi, marveč, da zasleduje politične cilje, v katere se mi ne moremo spuščati.

Kakor hitro pa bo italijanska zunanja politika zavrgla vse avanturistične načrte o kakšnih revizijskih mejah v prilog tej ali drugi državi, bodo zunanji ministri Male zveze ali skupno ali vsak zase takoj pripravljeni, da se spustijo z Mussolinijem v odkrito-rčne razgovore za go-spodarsko obnovo podonavskih dežel. Dotlej pa ne! To je bilo treba jasno povedati in pri-sotnost jugoslovanskega kralja je dala izjavi vso potrebno jasnost glede tega. Mi mislimo, da se ne motimo, če v tem delu sinajskega komu-nikeja zasledimo odločni in precizni duh našega zunanjega ministra Jevtiča, ki je že en-krat imel priliko, da povdari, da onega, ki ima pravico za seboj, ni strah.

Jasno, neoklebljivo stališče v pogledu revizionis-tičnih načrtov v Podonavju in kjerkoli drugod, je edino zavrnilo sredstvo, ki bo napravilo konec tavanjem in zakulisnim računom. Sinaja je to dej-stvo pribila. Naj ostane pribito.

Zunanji minister B. Jevtič

S Poljsko nas veže načelo: Svojega ne damo, tujega nočemo!

Da bi ne ostalo ničesar prikritnega glede zu-nanje političnih smernic držav Male zveze, so se ministri tudi z veliko iskrenostjo bavili z vpraša-njem Poljske in njenimi interesi v Podonavju. Poljska država se bo, kakor mi, kakor Rumunija in Čehoslovaška s svojimi prami borila za sleherni ped svoje zemlje. Tudi ona si je osvojila načelo, ki ga je v našem parlamentu slovesno postavil zu-nanji minister Jevtič: »Svojega ne damo, tu-jega nočemo!« in zato je čisto naravno, da tudi Mala zveza išče tesnega prijateljstva z vsemi, ki delijo našo usodo. Zato ni čudno, če so mini-stri Male zveze sklenili, da bodo v kratkem poslali v Varsovo svojega zastopnika Titulesea, ki naj pred vso Evropo tolači, da se je od Baltika do Jadrana in do Egejskega morja ustvarila fronta, ki bo klju-bovala vsakemu rovaranju revizionističnih agen-tov, malih in velikih.

delovanje: železnice, podonavska plovidba, letal-stvo, pošta in brozjavi, sodelovanje gospodarskih ustanov (normalizacija), zedinjevanje trgovinskega meničnega in čekovnega prava, sodelovanje emisij-skih bank, statistična služba, sodelovanje kmetij-skih ustanov, turizem, izpopolnitev gospodarskih sporazumov, sodelovanje industrijskih in obrtnih zbornic, sodelovanje industrije kot take, sodelova-nje v trgovinski politiki, tarfni politiki itd. itd.

in ki je pripravljena, da postavi svojo moč v službo miru in napredka. Mi bi želeli, da se tega zavedajo vsi, mi sami, ker nam bo ta zavest dala zaupanje v bodočnost, drugi pa, ker jih bo naša moč okre-pila v bližnjih stremeljenjih ali pa jih odvrnila od jalovih razruševalnih načrtov. H koncu smemo le častitati našemu zunanjemu ministru za pozitivne delo v Sinaji, našemu kralju pa se zahvalimo, da je temu delu s svojo prisotnostjo v Sinaji dal naj-višjo odobritev. Sedaj pa pojdemo zopet mirno na delo!

G. Jevtič se je vrnil zadovoljen

Belgrad, 28. sept. m. Z večernim subotičkim brizovlalom se je ob 7 vrnil iz Sinaja naš zunanji minister Bogoljub Jevtič s svojim spremstvom. Z zunanjim ministrom Jevtičem je prišel v Belgrad tudi romunski poslanik na našem dvoru Guranescu. Zunanjega ministra so pričakovali in sprejeli na železniški postaji namestnik zunanjega ministra dr. Kramer, češkoslovaški poslanik na našem dvoru dr. Pavel Wellner, odpravnik poslov romunskega poslanstva Papiniu, pomočnika zunanjega ministra dr. Purič in dr. Jurišić, načelniki zunanjega ministrstva dr. Bodl, Gerasimović, Martinac, nadalje namestnik šefa tiskovnega urada dr.

Teofil Gjurovič in načelnik v Presbriju Ivanj-kovič.

V razgovoru, ki ga je imel zunanji minister Jevtič z belgradskimi časnikarji, je znova potrdil, da je zelo zadovoljen z uspehi medsebojnih razgovorov zunanjih ministrov Male zveze v Sinaji, ker se je delo sedanjega zasedanja Male zveze tudi to pot gibalo v popolnem soglasju. Tako so se vsa vprašanja, tako gospodarska, kakor tudi politična, reševala na zadovoljstvo vseh treh članov Male zveze. Z eno besedo: tudi sedanjí sestanek Male zveze je rodil pozitivne rezultate ter se je na njem znova manifestiral enoten nastop vseh treh držav.

Pogajanja med Italijo in Malo zvezo v Ženevi Ital. delegat Savich ima baie vsa polnomočja

Ženeva, 28. sept. b. Na današnjem zasedanju Zveze narodov Jugoslavija ni imela nobenih posebnih vprašanj, ki bi jo zanimali. Odkar je prošnja radi »Nemškega doma« v Celju vzeta z dnevnega reda zaradi izjave, da bo jugoslovanska vlada neposredno uredila zadevo z oimi, ki so vložili prošnjo, se je interes Jugoslavije omejil le na velika mednarodna vprašanja, ki pa se rešujejo bolj izven kroga Zveze narodov v tajnih diplomatskih pogajanjih. Ta velika vprašanja so: problem Avstrije, organizacija Podonavja in razorožitveno vprašanje. V vseh teh vprašanjih je Italija zelo aktivna. Konferenca Male zveze v Sinaji ni glede tega vprašanja sklenila ničesar in bi se pričela pogajanja med Rimom in Malo zvezo le v slučaju, če bi prišlo do zblizanja italijanskega stališča o organizaciji Podonavja s stališčem Male zveze. To zblizanje bi imelo priti v Ženevi, kjer ima Mussolinijev posebni zastopnik, državni podtajnik Savich vsa

potrebna navodila za pogajanja z ministri Male zveze, ki pridejo jutri in v nedeljo v Ženevo. Kar tiče razorožitvenega vprašanja, je Mala zveza v Sinaji določila svoje stališče, ki je popolnoma identično s francoskim. Zunanji minister Jevtič bo v Ženevi ostal najbrž teden dni.

Bolgarija pristopi k Mali zvezi?

Sofija, 28. sept. (a.) »Utroc napoveduje, da bosta najbrže romunski in jugoslovanski zunanji minister Titulescu in Jevtič predložila Bolgariji, naj pristopi k Mali zvezi, in se informirala pri bolgarski zvezi, pod kakšnimi pogoji bi bila pripravljena sprejeti to ponudbo. Ne da bi hoteli prejudicirati odgovor bolgarske vlade, pravi list, moramo poudariti, da vidimo v tem možnost za znatno zboljšanje razmerja med Jugoslavijo in Bolgarijo.

Ozadje obiska ministra Becka v Parizu

Varšava, 28. sept. m. Ko je zamenjal v zunanjem ministrstvu polkovnik Beck iskrenega frankofila Zaleskega, je bila ta sprememba v Parizu sprejeta s precejšnjo skepo, ker so tamkaj domnevali, da polkovnik Beck ni tako iskreno naklonjen Franciji, kakor je bil Zaleski. Znano je, da je bila Poljska skupaj z Malo zvezo v vseh povojnih letih zelo naslonjena na Francijo. Dokler se je kontinentalna politika Francije naslanjala na srednjo Evropo in na vzhodu na Poljsko, v odnosih med Francijo in Poljsko ni prišlo do nikakih nasprotstev. Poljska in Češkoslovaška sta imeli nalogo, da držita v šahu Nemčijo, Češkoslovaška pa razen tega še Avstrijo in Madjarsko. Vloge so bile razdeljene, kot je izgledalo, definitivno.

Toda med tem so se pojavili na obzorju novi izgledi za Francijo. V Ameriki je bil izvoljen Roosevelt, naslednik politike velikega Wilsona. — Francija je upala, da ji prihaia preko Océana nov zaveznik proti Nemčiji. V Rooseveltu je videla Francija posebej svojo tezo: najprej kontrola, nato šele razorožitev. To je bil prvi vzrok, da je Francija nekoliko zrahljala svoje zveze do Poljske. Drugi vzrok, da so se ohladili odnosi med Poljsko in Francijo, je bilo italijansko zblizanje s Francijo ter de Jouvenelova misija v Rimu. Nato je sledil še francoski pristaneek na pakt štirih zapadnih velesil.

Ta pakt je imel posledice, ki jih francoski politični krogi niso pričakovali: odnosi med Poljsko in Francijo so se nekoliko ohladili. Poljska je tedaj sklenila, da vodi svojo lastno zunanjo politiko ter se je nalahno obrnila od Francije proti vzhodu do svoje velike sosedbe sovjetske Rusije. Nato je nastala v splošni evropski politični konstelaciji nova bistvena politična izprememba. Francoski radikali, ki so sprevideli iluzije, katerim so se bili udajali, so po rimskem paktu dosegli pravo potego: po zgledu Poljske je tudi Francija pričela sprejemati rusofilske orientacije, katero sedaj

smatra za pravilno, odkar je Hitler prekinil odnose s sovjeti. Rusofilsko usmerjenje postaja sedaj v Franciji vedno bolj popularno. Herriotovemu obisku je sledil obisk aktivnega ministra Cota in za njim se bodo pričela v Parizu francosko-sovjetska trgovinska pogajanja, kar naj privede do nadaljnega političnega zblizanja. Nato se je približal konec letnih počitnic in zopet se je pričelo barantanje z razorožitvenimi formulami. Francija, ki je spoznala, da ne more več računati na podporo Anglije in še manj Italije, se je zbalala, da ne bi ostala sama s svojim stališčem v Ženevi.

Zato je zopet pričela iskati podporo pri državah srednje in vzhodne Evrope. Daladier je poslal že 9. junija svojo izjavo v Varšavo kot odgovor na poljsko adresno, v kateri je naglasal, da Poljska preveč polaga na vprašanje svojega prestiza. Na drugi strani je zopet poskušal s svojo podporo navezati Poljsko na sebe. Tako se je rodilo parisko potovanje zunanjega ministra Becka.

Poljski zunanji minister je bil posebno povabljen od strani francoske vlade in je bil tudi program razgovorov že vnaprej določen. Tisk je primerno pripravil javnost na potovanje poljskega zunanjega ministra v Pariz, tako da je vse izpadlo zelo lepo in da je obisk dobil primerno vrednost.

Kaj naj pomeni to nenadno in nenavadno zanimanje Francije za Poljsko? Francija išče novega zaveznika na vzhodu. Ta zaveznik, ki bi Franciji tudi v silni ne odpovedal, je Rusija. Rusofilski kurz francoske politike išče pot preko Poljske, ki je politično in gospodarsko dobro urejena in vsebuje poleg vseh drugih političnih kombinacij naslonitev na Francijo v slučaju nevarnosti. Sodelovanje Poljske in Francije v mednarodni politiki je potemtakem skoraj neizbežno. To je tudi premagalo vsako drugo naziranje, kajti po poljskih izjavah je prišlo do Beckovega obiska v Parizu v zelo resnih trenutkih zunanje-političnega položaja. — W. R.

Problem razorožitve: Fronta proti Nemčiji

Pariz, 28. sept. b. Pertinax podaja v »Echo de Paris« svoje vtise o stanju razorožitvenih pogajanj v Ženevi. Glavni problem pogajanj je v tem, če bo v veljavni sploh uspelo, da se sporazumejo o razorožitvenem vprašanju in tako rešijo konferenco. Splošno razpoloženje in upanje na uspeh je zelo minimalno. Optimizma ni skoraj nikjer, pesimizem pa še ni izbruhnil na dan. V glavnih vprašanjih se je sicer dosegel sporazum med Francijo, Veliko Britanijo in Združenimi državami o avtomatični oborožitveni kontroli ter o poskusni dobi. O sankcijah, ki bi te sporazume lahko zavarovale, pa noče Anglija ničesar slišati. Pertinax veruje, da bi Paul-Boncour v tem oziru lahko nekoliko popustil, toda za njim je še Daladier, ki noče odstopiti niti ta las in ki bo popolnoma gotovo v odločilnem trenutku stopil v ospredje. Pertinax očita Italiji, da ne vodi iskrene politike in podpira Nemčijo pri njenem tajnem oboroževanju že sedaj in jo bo podpirala še preden bo potekla poskusna doba, ki jo Italija že itak skuša zmanjšati na minimum. Sedanjí Nemčiji, ki se brezobzirno oborožuje in ki je že sedaj oborožena do zob, ki je bolj imperialistična in bolj bojevitá kot kdajkoli pod carskim režimom, se ne sme dati nobenih koncesij.

Göbbels pere Nemčijo: „Nemčija je za mir?“

Ženeva, 28. sept. (a.) Nemški propagandni minister Göbbels je nocoj sprejel zastopnike mednarodnega tiska. Göbbels je rekel: Mi ne vladamo niti brez ljudstva, niti proti ljudstvu. Izvajamo le njegovo voljo. Zatem je Göbbels poudaril, kolikšno uslugo je Nemčija storila celokupni Evropi. Nacionalni socializem je zgradil nasip proti anarhiji in kaos. Če bi bila Nemčija padla, potem viharja ne bi bili nikjer mogli ustaviti in vsa zapadna civilizacija bi bila propadla.

Hitler sam je sodeloval v vojni in zato mu je treba verovati, kadar govori o miroljubni volji sedanje Nemčije. Toda Nemčija je hkratu v pravu, ko zahteva zase obrambna sredstva za svojo varnost. Prav tako pa želi Nemčija odkritosrečno sodelovati z vsemi drugimi narodi pri reševanju velikih vprašanj. Nemčija, je končal Göbbels, je iskreno za evropski mir.

Dunajska vremenska napoved: Možne so lahne motivne legepega vremena in večja oblačnost, brez znatnih padavin.

Austrijo skrbi gospodarstvo in nikakor ne politika

Dunaj, 28. sept. (a.) Kancler Dollfuss je dal dopisniku »Neue Freie Presse« izjavo, ki dopolnjuje njegov večerjši govor v Ženevi. Dollfuss naglašá, da so glavne skrbi avstrijske vlade posvečene v prvi vrsti gospodarskim vprašanjem, ne pa političnim. Zlasti gre za čim širšo izvedbo sistema preferenčnih dogovorov v Srednji Evropi, ki jih je priporočila že konferenca v Štresti. Mi želimo, nadaljuje Dollfuss, da postanejo stresi spoznanje dejstvo in da velesile opuste svoje pomsleke proti temu sistemu, ki predstavlja najhitrejšo in najzanesljivejšo pot za obnovo gospodarskega reda v podunavskih državah. Vlada vidi v previdni gospodarski politiki in konsolidaciji najboljšo jamstvo za neodvisnost Avstrije.

Naposled izjavlja Dollfuss, da bo energično zatrl sleherni poskus sabotiranja dela njegove vlade.

Starhemberg se uklonil Dollfussu

Dunaj, 28. sept. b. Vodja Heimwehra, knez Starhemberg je izdal oglas, v katerem izjavlja, da ves Heimwehr brez razlike struj z vsemi svojimi formacijami preide v patriotično fronto, ki jo vodi dr. Dollfuss, in sicer zaradi tega, ker so se pri rekonstrukciji vlade izpolnile vse zahteve Heimwehra. Istočasno se razpušča Heimatblok. Razlika med Heimatblokom in Heimwehrom je v tem, da je Heimwehr milicijska organizacija, medtem ko je Heimatblok organizacija narodnih poslancev.

Potresi v Italiji

Rim, 28. sept. (a.) Listi poročajo iz Chietija, da so je davi ob 2 začutil na vsem področju, kjer je bil potres 27. t. m., nov potres, vendar ni v Chietiju samem napravil nobene škode in tudi žloveskih žrtev ni zahteval. Pač pa je prizadela občina Civitella-Messer-Raimondo in nekatere druge, kjer je mnogo hiš popokalo.

Bilanca potresa dne 27. t. m. je tale: V Chietiju je poškodovanih mnogo hiš, med njimi Justina palača in mestna hiša ter več cerkev. V Lami Poligni je potres uničil okoli 200 hiš, 200 jih je poškodoval; v Zeligni je uničenih 70 hiš, 200 pa poškodovanih. V Civitelli-Messer-Raimondu 50 odnošno 100; v Fara San Martinu 10 odnošno 20. V ostalih občinah je potres uničil kakih 50 hiš.

Volitve v Delavsko zbornico

Vsi zoper nas

Za volitve v Delavsko zbornico se je razvila silno ostra borba, ki pa že prestopa meje dostojnosti. Pri tej borbi pa je najbolj značilno to, da so skoraj vsi napadi naperjeni samo zoper naše »Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščenecv Slovenije« v Ljubljani.

To dejstvo dokazuje, da je bilo naše društvo silno potrebno in da se našega nastopa vse nam nasprotno organizacije — zelo boje.

Slovenski nameščenec in nameščenka sta izpregledala. Ne bosta se dala še dalje voditi za nos od raznih »neutrnalnih« organizacij, ki so v veliki milosti pri »Jutru« in »Slov. narodu«. Posebno začudenje in zgražanje vzbujata postopanje Društva bančnih uradnikov, ki bi resnično moralo ohraniti svojo neutrnalnost, pa se je združilo z narodno socialistično in napredno »Zvezo društev privatnih nameščenecv«. Ali je to neutrnalnost? Ali ne bi bilo bolje, da ali bančno društvo samo postavi svojo kandidatno listo ali pa pusti članom proste roke pri glasovanju za Delavsko zbornico. Seveda je za člane bančnega društva, ki izpovedujejo krščan-

ski svetovni nazor, položaj popolnoma jase. Društvo, ki je vključeno v II. internacionali (socialistični), doma pa paktira z nacionalisti, ki so največji nasprotniki socialistov, pač ne more vzbujati posebnega respektá v javnosti in pri svojem članstvu.

Do 2. oktobra 1933

morajo zahtevati glasovnice vsi tisti, ki stanujejo v onih zdravstvenih okrožjih OUZD, za katere je izrečno odredeno, da tam ne bo volišč. To so sledeča zdravstvena okrožja: I. (iz Stajerske): Vransko, Podčetrtek, Poljčane, Loče, Vitanje, Ljubno, Gornji grad, Sv. Peter pod Sv. Gorami, Kozje, Bizeljsko, Pragersko, Sv. Jurij ob Pesnici, Gornja Lendava, Beltinci, Križevci, Cankova, Središče ob Dravi; II. (iz Kranjske): Lukovica, Mošnik, Dobrova, Ig, Fara pri Kočevju, Sodražica, Kranjska gora, Planina pri Rakeku in Kostanjevica. — Volivci, ki spadajo v navedena zdravstvena okrožja, morajo brezpogojno voliti pismeno pri glavnem volivnem odboru v Ljubljani.

Iz društva Združenih zasebnih in trgovskih nameščenecv Slovenije v Ljubljani.

K občinskim volitvam

(Vprašanja in odgovori)

Združene občine.

Prihajajo vprašanja, kako naj združena občina vloži kandidatno listo. Ali eno listo za celo občino, ali za vsako bivšo občino posebno listo.

Združena občina mora vložiti samo eno listo za vse prejšnje občine. Volivne imenike in kar je potrebno za občinske volitve, ima tako zvana organizujoča občina, t. j. tista občina, ki je po številu prebivalstva od vseh združenih občin najmočnejša.

Zakon določa, da mora v združeni občini od prejšnjih občin ali od delov prejšnjih občin, biti na kandidadni listi v prvi tretjini odborniških mest najmanj po en kandidat in en namestnik. Pravico in pametno pa je, da se določi število kandidatov sorazmerno po številu prebivalstva ali po številu volivcev. Nosilce liste naj bo po možnosti na sedežu občine, kakor je sedaj določen, drugi odborniki pa se razdelijo med prizadete prejšnje občine, ki so sedaj združene v eno.

Naj navedemo v boljše razumevanje tale primer:

Prejšnja samostojna občina B je sedaj priključena občini S in se sedaj obe občini imenujeta občina S. Prejšnja občina S ima približno 350 volivcev, prejšnja občina B pa približno 280 volivcev. Sedež skupne občine S je v S. Kandidatna lista naj bi se sestavila tako, da dobi prejšnja občina S župana oziroma nosilca liste, prejšnja občina B pa njunovega namestnika in potem tako dalje, en kandidat iz občine S in naslednji zopet iz občine B.

Nekatere bivše občine mislijo, da bodo dobile v novem občinskem odboru močno zastopstvo, če postavijo vsaka svojo listo in potem po številu oddanih glasov oziroma izvoljenih odbornikov sestavijo občinski odbor. To je popolnoma napačno. To je bilo mogoče pri prejšnjih volitvah po prejšnjih zakonih, da so se liste med seboj vezale. Po sedanjem zakonu pa je to popolnoma nemogoče. Če bi n. pr. v gornjem primeru postavila bivša občina S svojo listo in bivša občina B tudi svojo listo, potem bi dobila občinski odbor v roke tista lista oziroma tisti del občine, ki bo pri volitvah zmagal. Nemogoče bo v novi občini gospodarstvo, če bi bila v občini velika večina samo iz ene od prejšnjih občin in bi druga ostala skoraj brez zastopstva. Važno pa je, da imata obe bivši občini primerno zastopstvo v novem občinskem odboru tudi zaradi tega, ker po sedaj veljavnem občinskem zakonu ob-

činski odbor z večino odloča, kako se v bodoče občine spajajo ali razdružujejo. Kandidati na skupni listi obeh bivših občin se med seboj že pred volitvami lahko dogovorijo, da bodo v tem pogledu složno delali.

*

Predstavnik in volivni odbor. (G. P. S.) Vprašate, če sme biti predstavnik in njegov namestnik istočasno član volivnega odbora?

Član volivnega odbora ne more biti predstavnik in tudi ne namestnik. Naloga predstavnika liste je, da zastopa interese liste in da za svojo listo do-seže vse, kar je po zakonu dovoljeno. Naloga člana volivnega odbora pa je, da dela strogo po zakonu za vse liste enako. Član volivnega odbora je uradna oseba v tem pogledu in ne sme biti pristranski ter ne sme zastopati interesov ene ali druge liste.

Domovinska pravica in kandidatura. (K. J. H.) Če kdo stanuje stalno najmanj 10 let v občini, pridobi po zakonu članstvo te občine. Tako pravi zakon. Merodajno je le to, kar določa zakon, ne pa, kar govori vaš sedanji župan. Zato lahko kandidirate na kandidadni listi za občinskega odbornika in Vam ni treba še le prositi pri občini za domovinsko pravico, ker bivate že nad 12 let v tej občini, in uživate vse častne pravice in niste v sodni preiskavi ali pod obtožbo za dejanja, ki imajo za posledico izgubo častnih pravic.

Zakupnik ribolova in kandidatura. (A. M. M.) Zakupnik občinskega ribolova lahko kandidira.

Samo ena kandidatna lista. (J. P.) Če je vložena samo ena kandidatna lista, se morajo volitve prav tako vršiti. Lista ne sme biti vezana na kako stranko, ker zakon določa, da se lista imenuje po nosilcu. Pri občinskih volitvah ni nikakih državnih list, ampak so le osebne liste. Če hočete, pa lahko imenujete vse liste državne, ker na vseh kandidirajo samo državljani. Vsa oblašiva pa so dolžna enako podpirati vse državljane, ki kandidirajo in ne smejo delati nikakih izjem, ker zakon velja za vse.

Ali more notar kandidirati na prvih šestih mestih kandidatne liste? Na to vprašanje daje kr. banska uprava dravske banovine to-le pojasnilo:

Notar je javni funkcionar in oseba javnega zupanja, ni pa javni uslužbenec. Zato ni nikakega zadržka proti temu, da postane predsednik občine ali član občinske uprave.

Poljska—Rusija

Krakov, 28. sept. b. Krakovski listi poročajo, da bo zunanji minister Beck najbrž takoj, ko se vrne iz Ženeve, odpotoval v Moskvo, kjer se bo pogajal o političnih in gospodarskih vprašanjih, ki zadevajo Poljsko.

Francija—Rusija

Pariz, 28. sept. (a.) Na podlagi sklepa iz prejšnjega tedna bi se morali danes sestati sovjetski delegati pod vodstvom Gureviča in delegati francoske vlade, da nadaljujejo pogajanja o trgovinskih pogodbah med obema državama. Pogajanja pa so bila večeraj odložena na prve dni prihodnjega tedna. Nova trgovinska pogodba je v glavnih obri-sih že gotova. Gre za to, da bi obe državi priznali minimalne carinske tarife, da Francija dovoli posebne olajšave za neke ruske proizvode, da se vzpostavi večje ravnovesje trgovinske bilance v prilogi Francije, ki je zdaj napram Sovjetski Rusiji močno pasivna.

Basil Zacharov umrl

Dunaj, 28. sept. c. »Neue Freie Presse« poroča iz Londona, da je tam umrl večkratni milijarder Basil Zacharov v 84. letu starosti. Ni je bilo revolucije v vzhodnem sredozemlju in v Aziji, ki je ne bi financiral ta poangleženi židovski Rus.

Dr. Srkulj v Sloveniji

Belgrad, 28. sept. (a.) Danes je odpotoval v dravsko banovino minister za gradnje dr. Stefan Srkulj, ki si bo na potovanju po dravski banovini ogledal ceste in objekte na cestah, ki jih je prizadela povodenj. Z ministrom sta odpotovala tudi načelnik hidrotehničnega oddelka gradbenega ministrstva in šef kabineta.

Belgrajske vesti

Belgrad, 28. sept. m. Na filozofski fakulteti v Ljubljani je postavljen za docenta geologije in paleontologije v 6. pol. skupini dr. Ivan Rakovec, dosedanjí asistent iste filozofske fakultete. — Premješčená je učiteljska Zlata Zgur iz Kale v Preko. — Upokojen je dr. Franc Kotalnik, profesor klasične gimnazije v Ljubljani.

Belgrad, 28. sept. m. Snoči je prispela v Belgrad večja skupina inozemskih arheologov. Ki se bo mudila v naši državi nekaj dni in si ob tej priliki ogledala znamenite arheološke izkopnine v posameznih srbskih mestih. Inozemski znanstveniki so se odpravili danes popoldne z ladjo do Vinče, kjer so si ogledali izkopnine, ki jih vodi arheolog dr. Vasič.

Belgrad, 28. sept. m. Davi je odpotovala v Atene na balkanjsko naša lahkoatletska ekipa. Lahkoatletski skupini so priridili na belgrajski železniški postaji priručno slovo. Prometno ministrstvo je dovolilo lahkoatletski skupini 75 odstotni popust do Gjevjelelie in nazaj: Minister za telesno vzgojo pa jim je naklonil tudi 50.000 Din popore. V lahkoatletski skupini je 11 Slovencev.

Zborovanje gostilničarjev

Belgrad, 28. sept. m. Tu so danes zasedali zastopniki gostilničarjev iz vse države, ki so ustanovili Zvezo gostilniških združenj kraljevine Jugoslavije. Skupščini je prisostvovalo nad 80 gostilničarjev iz vse države. Pretresala so se razna stanovska vprašanja. Sprejela se je tudi resolucija, v kateri gostilničarji zahtevajo, da se morajo vsi gostilničarji včlaniti v skupno gostilničarsko združenje. Zato mora Zveza gostilniških združenj sodelovati tudi pri današnjih spremembah in dopolnilih obrtnega zakona, kjer bo zavzela stališče, da naj se spremene določbe člena 365 in ostalih v pogledu včlanjenja v gostilničarsko združenje. Zveza bo prav tako zahtevala, da se v obrtnem zakonu posebej določi, da se morajo gostilničarji včlaniti v posebno skupno stanovsko združenje. V smislu zahtev, ki so bile izražene na današnjem obnem zboru, bo odbor zveze napravil potrebne korake v finančnem ministrstvu, da se ne bodo zviševale razne dajatve na gostilniške obrti. Ker so pa nekateri davki na zgradarino v mnogih krajih previsoko odmerjeni, bo novi odbor skušal doseči tozadevno revizijo. V resoluciji zahtevajo nadalje, da se storijo potrebni koraki na pristojnih mestih, da se že končno s posebnimi predpisi določi, kako in v kakšni višini se mora plačevati avtorski honorar za glasbene prireditve, ker dosedanjí načrt pobiranja tega honorarja ni praktičen in povzroča samo velike težave in izgubo. Občni zbor Zveze gostilniškega združenja je sklenil nadalje, da intervenira na merodajnih mestih, da se prepove oddajanje privatnih sob v najem in hranja v privatnih stanovanjih, ker tako postopanje prizadeva gostilničarjem veliko škodo, zlasti v turističnih krajih. Resolucija nadalje zahteva, da se naj prodaja vina vrši v mejah zakona. V smislu sprejetih resolucij bo novi odbor zveze v sporazumu z ostalimi gospodarskimi organizacijami pokrenil vprašanje revizije zakona o nabavljalnih združenj državnih uradnikov, ki naj se na njihovo zahtevo revidira v toliko in v tem smislu, da se ukinejo vsi privilegiji glede davkov in prevoznih tarif. Na koncu je bil izvoljen novi odbor, kateremu predseduje Mihajlo Nikolič iz Belgrada in v katerega je bil med drugimi izvoljen tudi Ciril Majcen iz Ljubljane.

Kmetije ob italijanskih meji, pozor!

Belgrad, 28. sept. (a.) Kmetijski minister je na prošnjo kr. banske uprave dravske banovine odredil, da se mimo pravilnika o uvozu in tranzitu krompirja od 21. oktobra 1931 dovoli prenos krompirja iz Italije jugoslovanskim dvolastnikom na meji, ki imajo svoja posestva na italijanskih tleh. Ta krompir ni treba da bi bil odpravljen s certifikatom o izvoru in zdravstvenem stanju, ki ga izdajajo italijanski uradni organi za fitopatološko službo. Prav tako ni treba, da bi ga pregledali organi jugoslovanskih kmetijskih vzornih in kontrolnih postaj.

Zagrebska vremenska napoved: Po večini jasno z lokalno naraščajočo oblačnostjo. V severnih krajih toplejše. Stalno.